

Hukuk Bülteni

Bankacılık ve Finans | Mayıs 2021

KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN GÜNCEL GELİŞMELER

Türkiye’de kripto varlıklara ilişkin ilk yasal düzenleme olan, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik’i (“**Kripto Varlık Yönetmeliği**”) 16 Nisan 2021 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanmıştı. Buna göre, kripto varlıklar “dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıklar” olarak tanımlanmıştı. Kripto Varlık Yönetmeliği’nin yayımlanmasının ardından, diğer ilgili kurumların da kendi düzenlemelerinde kripto varlıklara ilişkin yenilik yapması beklenirken, 1 Mayıs 2021 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (“**Değişiklik Yönetmeliği**”) ile kripto varlık hizmet sağlayıcılar, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun (“**Kanun**”) kapsamında yükümlüler arasına alındı.

Kripto Varlık Tanımı

Kripto Varlık Yönetmeliği’nde “kripto para” yerine “kripto varlık” teriminin kullanılması, bu varlıkların itibari paradan farklarına ve eşya niteliğine işaret etmektedir. Nitekim, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile mücadelede uluslararası standartlar oluşturmak amacıyla kurulmuş hükümetler arası bir organizasyon olan Mali Eylem Görev Gücü’nün (*Financial Action Task Force – FATF*) Tavsiyeleri (“**Tavsiyeler**”) kapsamında sanal varlıklar “dijital olarak alınıp satılabilen veya aktarılabilen ve ödeme veya yatırım amacıyla kullanılabilen bir değer dijital temsili” olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, Tavsiyelerin uygulanması amacıyla, ülkelerin sanal varlıkları “emtia”, “kazanç”, “fon veya diğer varlıklar” yahut diğer “karşılık gelen değerler” olarak nitelendirmeleri gerektiği de belirtilmiştir.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Kripto Varlık Niteliği

Kripto varlıklar, Kripto Varlık Yönetmeliği ile doğrudan veya dolaylı ödeme aracı niteliğinden hariç bırakılmıştır. Yönetmelik ayrıca, ödeme hizmeti sağlayıcılarının¹, ödeme hizmetlerinin sunulmasında ve elektronik para ihracında kripto varlıkların doğrudan veya dolaylı olarak kullanılacağı iş modelleri geliştiremeyeceklerini, bu tür iş modellerine ilişkin herhangi bir hizmet sunamayacaklarını belirtmektedir.

Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının, kripto varlıklara ilişkin alım satım, saklama, transfer veya ihraç hizmeti sunan platformlara veya bu platformlardan yapılacak fon aktarımlarına aracılık etmesi yasaklanmış olup hükmün lafzından ödeme ve elektronik para kuruluşları haricindeki ödeme hizmeti sağlayıcıların bu yasak kapsamının dışında bırakıldığı anlaşılmaktadır. Bir diğer deyişle, bankaların bu işlemleri yapabilmesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcısı Tanımı

Değişiklik Yönetmeliği ile kripto varlık hizmet sağlayıcılar, Kanun kapsamında yükümlüler arasına alınmıştır. Kanun ile kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ilişkin bir tanım getirilmemekle birlikte, Kripto Varlık Yönetmeliği ile ödeme aracı niteliği tanınmayan kripto varlıkların Türkiye’de uygulama alanı bulduğu ve buna ilişkin ek düzenlemelerin getirileceğinin sinyali verilmektedir.

Tavsiyelerde, sanal varlık hizmet sağlayıcılar, Tavsiyeler kapsamında başka bir şekilde nitelendirilmeyen ve bir başka gerçek veya tüzel kişi adına,

- (i) sanal varlıklar ve itibari varlıklar arasında değişim;
- (ii) bir veya daha fazla sanal varlık türünün arasında değişim;
- (iii) sanal varlıkların devri;
- (iv) sanal varlıkların veya sanal varlıklar üzerinde kontrol sağlayan araçların korunması ve/veya yönetimi; ve
- (v) bir ihraççının sanal varlığa ilişkin olarak teklifi ve/veya satışı ile ilgili finansal hizmetlere katılım ve bu hizmetlerin sağlanması faaliyet veya işlemlerden birini veya birkaçını gerçekleştiren herhangi bir gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır.

Bununla birlikte, Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) 4 Mayıs 2021 tarihinde, internet sitesi üzerinden yayımladığı kripto hizmet sağlayıcılara ilişkin bir rehberde kripto varlık hizmet

¹ Ödeme hizmeti sağlayıcıları, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun’un 13. Maddesi kapsamında (i) 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar, (ii) elektronik para kuruluşları, (iii) ödeme kuruluşları, (iv) Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi olarak tanımlanmıştır.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

sağlayıcılarını, kripto varlıkların alım satımlarına elektronik işlem platformları üzerinden aracılık eden kurum ve kuruluşlar olarak tanımlamıştır.

Kanun Kapsamında Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcısının Yükümlülükleri

Kanun ile, kripto varlık hizmet sağlayıcılara, müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etme ve işlemin gerçek faydalanıcısının ortaya çıkarılması için gerekli tedbirleri alma zorunluluğu getirilmiştir.

Kripto varlık hizmet sağlayıcılar ayrıca,

- (i) şüpheli işlemler ile karşılaştıklarında, tutar gözetmeksizin MASAK Başkanlığı'na bildirimde bulunmak;
- (ii) kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, MASAK Başkanlığı ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi ve belgeleri sağlamak;
- (iii) taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca belirlenecek tutarı aşanları MASAK Başkanlığı'na bildirmek; ve
- (iv) yükümlülükleri ve işlemlerine ilişkin her türlü belgeyi muhafaza ve ibraz etmek ile yükümlü tutulmuştur.

Müşterinin tanınması, devamlı bilgi verme ve şüpheli işlemleri bildirme yükümlülüklerinin ihlalinin tespiti halinde Kanun'da belirtilen miktarlarda işlem başına idari para cezası verilecektir.

Yine Kanun uyarınca düzenlenen yükümlülüklerin ihlali halinde hapis ve adli para cezası veya güvenlik tedbirleri öngörülmüştür.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik kapsamında, merkezi yurt dışında bulunan kripto varlık hizmet sağlayıcıların Türkiye'deki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri de yükümlü sayılmaktadır. Merkezi Türkiye'de bulunan kripto varlık hizmet sağlayıcılar bakımından ise bu sağlayıcıların yurt dışındaki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri, faaliyet gösterdikleri ülkenin mevzuatı ve yetkili otoritelerinin izin verdiği ölçüde asgari olarak Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'te yer alan tedbirleri uygulamak zorundadır.

Yeni Yasal Düzenleme Beklentisi

Ülkemizde henüz kripto varlık hizmet sağlayıcısı ve bunların sağlaması gereken belirli koşullara ilişkin bir yasal düzenleme bulunmamakla birlikte, Tavsiyeler uyarınca, sanal varlık hizmet sağlayıcıların, en azından kuruldukları yargı alanında lisanslı veya kayıtlı olmaları gerekmektedir.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Aynı doğrultuda, Avrupa Komisyonu tarafından 2018 yılından bu yana hazırlanmakta olan ve mevcut durumda teklif aşamasında olan Kripto Varlık Piyasaları Düzenlemesi (*MiCA*) kapsamında kripto varlık hizmet sağlayıcısının, genel şartların yanı sıra (i) başlangıç sermayesi, (ii) bilişim teknolojileri altyapısı, (iii) kurumsal yapı ve (iv) yönetimin ve dolaylı olarak yöneticilerin uygunluğu açısından uyması gereken birtakım hususlar mevcuttur.

İlerleyen günlerde, benzer düzenlemelerin ülkemizde de kabul edilmesi ve durumun açıklığa kavuşturulması beklenmektedir.

İLETİŞİM

Av. Gülce Gürdal

Av. Can Baykut

ggurdal@kolcuoglu.av.tr

cbaykut@kolcuoglu.av.tr